

Profesionální podpůrcovství jako cesta k nezávislosti

aneb zkoumáme překážky a příležitosti

Praha, 17. 10. 2023

JUDr. Pavel Kotrady
Okresní soud ve Vsetíně
pkotrady@osoud.vst.justice.cz

Svéprávnost v OZ (§ 55)

- Podle § 55 odst. 1 OZ k omezení svéprávnosti lze přistoupit:
 - **jen v zájmu člověka**, jehož se týká,
 - po jeho zhlédnutí,
 - s plným uznáváním jeho práv a jeho osobní jedinečnosti. Přitom musí být důkladně vzaty v úvahu rozsah i stupeň neschopnosti člověka postarat se o vlastní záležitosti.
- Podle § 55 odst. 2 OZ omezit svéprávnost člověka lze jen tehdy:
 - hrozila-li by mu jinak závažná újma
 - a **nepostačí-li** vzhledem k jeho zájmům **mírnější a méně omezující opatření**.

Podmínka zásahu do svéprávnosti

Soud **může** omezit svéprávnost člověka:

- v rozsahu, v jakém člověk není pro duševní poruchu
- která není jen přechodná
- schopen právně jednat
- a vymezí rozsah, v jakém způsobilost člověka samostatně právně jednat omezil.

Rozhodnutí o omezení svéprávnosti nezabavuje člověka práva samostatně právně jednat v běžných záležitostech každodenního života.

NS sp. zn. 24 Cdo 39/2020

- při rozhodování o omezení svéprávnosti člověka je tedy **prvořadým úkolem soudu posoudit, zda posuzovanému bez omezení jeho svéprávnosti by vskutku hrozila závažná újma**, anebo zda postačí v jeho zájmu přikročit k mírnějším a (ve vztahu k jeho osobě tedy) méně omezujícím opatřením (např. nápomoc, zastoupení členem domácnosti, jmenování opatrovníka)

NS sp. zn. 24 Cdo 850/2020

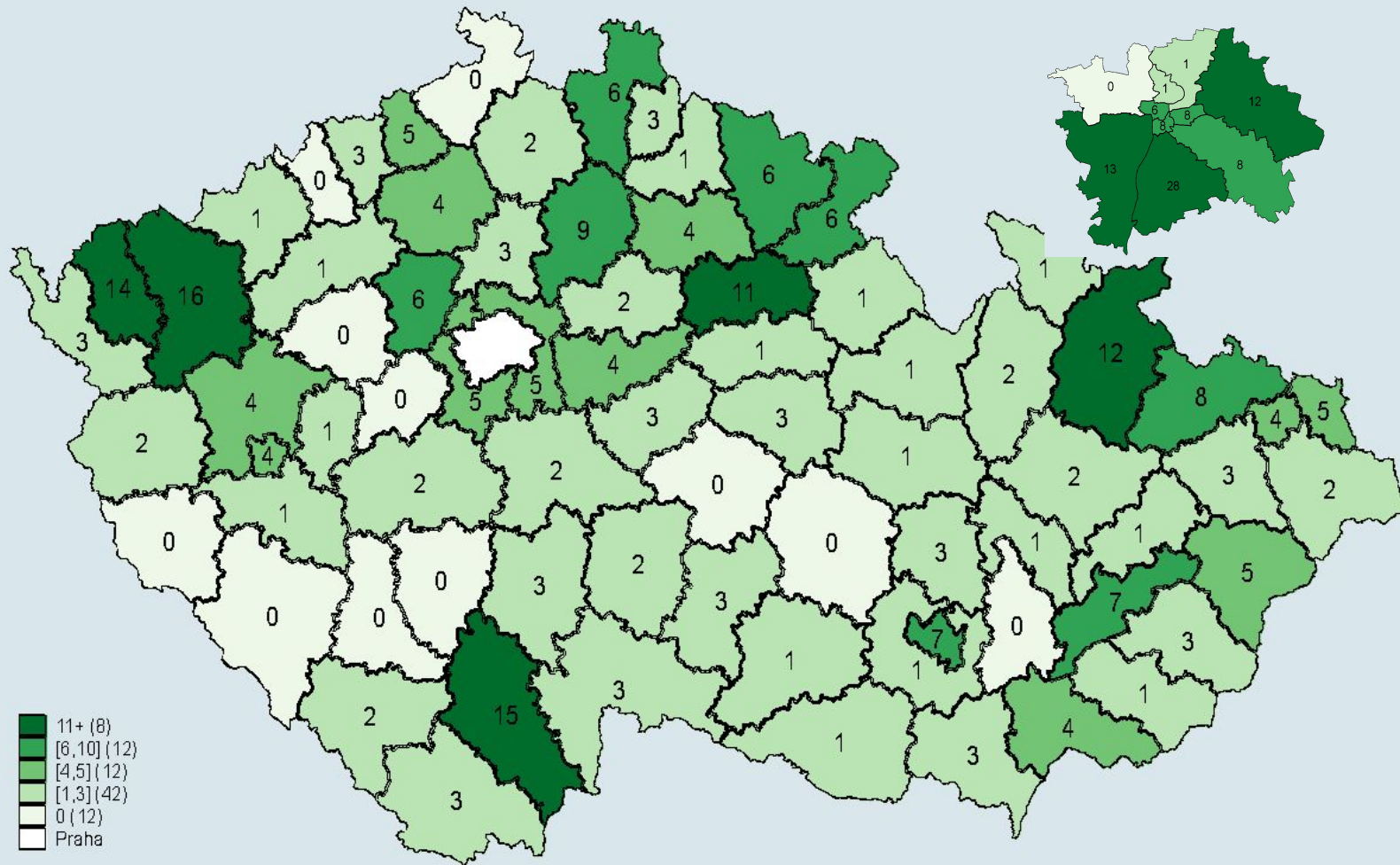
- jestliže duševní poruchou stížený posuzovaný **sice v předchozím období měl určité defekty při zajišťování svých potřeb**, při hospodaření se svým majetkem atd., avšak v průběhu rozhodování o svéprávnosti soud nemá k dispozici žádná **aktuální skutková zjištění**, jež by měla vést k závěru, že bez omezení svéprávnosti reálně hrozí posuzovanému závažná újma, když přijetí mírnějších a méně omezujících opatření pro konkrétně zjištěné důvody nepřichází v úvahu (jeví se naprosto nereálné), nelze za takového stavu přistoupit k omezení svéprávnosti s odůvodněním **pouhé hypotetické možnosti**, že v budoucnu se daný stav posuzovaného může zhoršit a hrozila by mu tak závažná újma
- naopak směřující ke zvolení **mírnějšího opatření** [např. i formou **jmenování** (z řad příbuzných nebo osob blízkých či veřejného) **opatrovníka** posuzovanému]

nález ÚS sp. zn. II. ÚS 934/16

- odůvodnění rozhodnutí o omezení svéprávnosti musí být vždy konkrétně uvedeno, **koho, resp. co ohrožuje plná svéprávnost osoby omezované**
- dále je třeba odůvodnit, **proč nelze situaci řešit mírnějšími prostředky** (srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 11. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2865/2012)
- nebezpečí, že v případě neomezené svéprávnosti dojde k závažné újmě na straně člověka, musí být **nikoliv jen hypotetické**
- soud při zvažování, zda a do jaké míry přikročí k omezení svéprávnosti, zvažuje, zda míra tohoto nebezpečí a případný následek vyváží tak zásadní zásah do práv člověka, jakým je omezení svéprávnosti

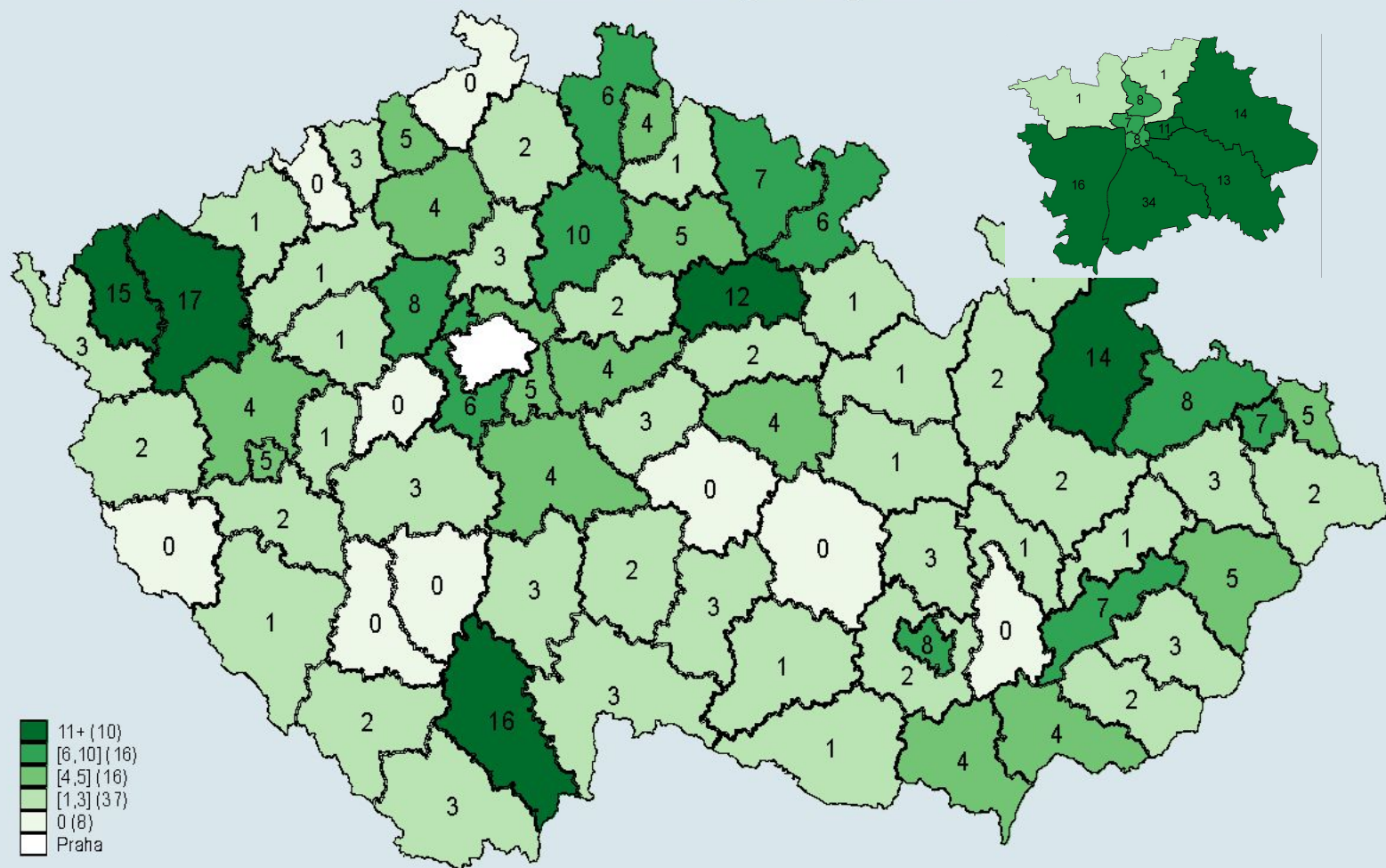
Roky 2014 - 2020

Schválené smlouvy o nápomoci

Roky 2014 - 2022

Schválené smlouvy o nápomoci

Proč ne více?

- § 45 občanského zákoníku
- potřebuje-li člověk **nápomoc při rozhodování, protože mu v tom duševní porucha působí obtíže**, třebaže nemusí být omezen ve svéprávnosti, může si s podpůrcem ujednat poskytování podpory; podpůrců může být i více
- neznalost tohoto opatření?
- jen na návrh?
- neprovázanost s jinými předpisy?
- nedostatek podpůrců?
- role soudního sociálního pracovníka